

večernica* ZA LETO 2001

22. oktobra 2002 je bila v prostorih časopisne hiše Večer v Mariboru zadnja seja članov žirije za letošnjo večernico, nagrado za najboljše slovensko izvirno mladinsko leposlovno delo, izdano v preteklem letu. Od leta 1997 jo podeljuje Časopisno-založniško podjetje Večer. Po seji je bila tiskovna konferenca, na kateri so razglasili nagrajenca. Žirija v sestavi: dr. Igor Saksida (predstavniki podjetja Franc-Franc in predsednik žirije), dr. Marjana Kobe (predstavnica revije *Otrok in knjiga*), Darja Lavrenčič (predstavnica Zveze bibliotekarskih društev Slovenije in Slovenske sekcije IBBY), Slavko Pregl (predstavniki Društva slovenskih pisateljev) in Melita Forstnerič-Hajnšek (predstavnica ČZP Večer) je s tajnim glasovanjem (točkovanjem) dodelila večernico pisatelju **Matjažu Pikalu** za knjigo **LUŽA**.

Za nagrado se je potegovalo 55 literarnih del. Žirija je po ustaljenih pravilih

v predzadnjem krogu izbrala pet enakovrednih finalistov. To so bili:

Desa Muck: *ANICA IN ZAJČEK* (Mladinska knjiga)

Andrej Makuc: *OČI* (Cankarjeva založba)

Matjaž Pikalo: *LUŽA* (Prešernova družba)

Bina Štampe-Žmavc: *UKRADENE SANJE* (Mondena)

Marjan Tomšič: *MARTOVA VELIKA JUNASTVA* (Revija Galeb, Novi Matajur).

Nagrada je bila svečano podeljena 8. novembra zvečer na tradicionalnem srečanju slovenskih mladinskih pisateljev **OKO BESEDE** v Murski Soboti.

Dosedanji dobitniki večernice so: Tone Pavček: *Majnice – fulaste pesmi* (za leto 1996), Desa Muck: *Lažniva Suzi* (za leto 1997), Janja Vidmar: *Princeska z napako* (za leto 1998), Polonca Kovač: *Kaja in njena družina* (za leto 1999) in Feri Lainšček: *Mislice* (za leto 2000).

UTEMELJITEV NAGRADE VEČERNICA ZA LETO 2001

Pikalov *Luža*, deček Ran, obiskuje waldorfski vrtec; iz simpatičnih srečevanj med njim ter pravili vrtca in običajnega sveta nastaja prvoosebna pripoved, ki je igriva, prepričljiva in najmočnejša predvsem v avtentični dikciji šestletnika. Njegovemu miselnemu svetu in jezikovnim zmožnostim avtor prilagaja skladišne vzorce ter izbor besed, med katerimi so nekatere tudi tabujске in ki brez dlake na jeziku poimenujejo tisto, o čemer mladinska književnost največkrat molči. Pikalova izpeljava pripovedi je dosledna in nikjer ne odstopa od

koncepta, inovativna je tudi tematsko, saj si je avtor drznil vplesti v dogajanje nekatere »banalne« situacije: brisanje ritke na stranišču ali lulanje v »poznejših« letih ...

Izvrstno, subtilno je oblikoval pripoved nenavadnega, netipičnega dečka, ki dobi meso in sladkarije samo pri babici, ki se ne igra z orožjem in pozna jogo ... Luža pravi: »Mi moramo jest veliko fižola, ker ne jemo mesa od mrtvih živali. Samo potem kar naprej prdimo ... Za poslastico je bil piškot brez sladkorja, iz rjave moke, ker ne smemo jesti bele

moke v mojem vrtcu«... Pikalo tako duhovito z minimalnimi sredstvi skozi otroške oči upoveduje newageovski življenjski slog, kar je tematski novum v slovenski literaturi za otroke, pri tem pa je popolnoma nepretenciozen in z bralcem ne koketira na cenen način. Dečku je svet, ki ga doživlja, neznanka, ne razume ga v celoti – kljub temu, da nas prepričuje o svoji vsevednosti in odraslosti. Tako je Pikalova zgodba tudi svojevrsten, a prav nič tendenciozen portret sodobnega sveta odraslih, ki jim avtor namenja humorne bodice zgolj posredno ter brez sleherne opozicije med naivnim otroštvom in odraslostjo. Luža namreč odrašča v posebnem, netipičnem, pa hkrati zelo sodobnem okolju in se v pripovedi pravzaprav poslavlja od otroš-

kosti in divje, nebrzdane domišljije. Zato je knjiga Luža naslovniško univerzalna: naslovni junak je zaradi sporočilnosti, ki izhaja iz razmerja med njim in ostalimi osebami, veliko več kot le simpatični deček: pripisati mu je namreč mogoče nekakšno neodvisnost mišljenja in vrednotenja sveta, zapredenega v bolj ali manj smiselna pravila. Prepričljiva psihologizacija je poleg bleščeče izpeljanega pripovednega loka in slogovne čvrstosti in doslednosti prav tako odlika tega dela: »Ni važno, koliko je številka vesolja, ampak da se imamo radi, če veš. Konec je konec... Tako konča Luževo zgodbo Pikalo. Izvirno, odlično zgrajeno in izpeljano zgodbo duhovito nadgrajujejo ilustracije Marjana Mančka v stilu preproste otroške risbe.

»NEKAJ ME JE MORALO PRI TEM ŽE ZBOSTI«

»Zaradi takšnega razmišljanja in pa pisanja o drugačnosti nasploh pač ne bi smelo biti nelagodja«

V pogovoru Matjaž Pikalo med drugim pravi, da so mu nekateri svetovali, da bi moral pisati samo za otroke. Takšno omejevanje gotovo ne bi bilo smiselno, vendar je prav z *Lužo* (Prešernova družba, 2001) dokazal, da je v tem žanru med najboljšimi. *Luža* je inovativna in res dobro napisana knjiga.

Luža so »Zgodbe za mladino«, pravite (oziroma piše v podnaslovu). Saj vem, da niste pisali z mislijo na ciljno skupino, ampak vseeno, kdo je po vašem ta? (Vsaj srednješolci, ki »štekajo«?)

»Ne, jaz pravim, da so to zgodbe za otro-

ke. Ali pa, da je Luža otroški roman, saj se zgodbe na koncu povežejo v celoto, dobijo skupen epilog. 'Zgodba' za mladino je roman *Modri e*, ki ga je avtor slovenskega Kdo je kdo? pa prav nasprotno označil za otroški roman. Poskušal sem napisati knjigo, ki bi bila zanimiva tako za otroke kot odrasle, nasploh poskušam biti v svojih delih do bralcev kar se da univerzalen. To pa je seveda težko. Ampak po reakcijah na *Lužo* lahko rečem, da jo berejo tako mali kot veliki in da se pri tem vsi zelo zabavajo. Pa mogoče tudi zamislijo. Sploh tisti, ki imajo tudi sami majhne otroke.«

Če se že poskušajo pisci dobesedno vživljati v otroke, si redko drznejo tako nazaj, do šestih let. Je to tista starost, ko je dojemanje prvič že tako celovito, da lahko nastane cela knjiga, pa hkrati